

## EĞİTİM DÜZEYİNİN BENLİK SAYGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Gizem Saygılı  
Süleyman Demirel Üniversitesi  
Eğitim Fakültesi  
[gizemsaygili@sdu.edu.tr](mailto:gizemsaygili@sdu.edu.tr)

Prof. Dr. Teoman İsmail Kesecioğlu  
Dokuz Eylül Üniversitesi  
Eğitim Fakültesi  
[teoman.koglu@gmail.com](mailto:teoman.koglu@gmail.com)

Araş. Gör. Halit Kırıktaş  
Dokuz Eylül Üniversitesi  
Eğitim Fakültesi  
[halit58yyu@hotmail.com](mailto:halit58yyu@hotmail.com)

### Özet

Bu araştırmanın amacı üniversitede farklı düzeylerde ( hazırlık, lisans, yüksek lisans, doktora) eğitim gören öğrencilerin benlik saygısının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmaya Süleyman Demirel Üniversitesi'nde eğitim gören 285 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin %33'ü hazırlık, %30'u lisans, %16'sı yüksek lisans ve %18'i doktora düzeyinde eğitim görmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 25 maddeden oluşan likert tipi Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri kullanılmıştır. Elde edilen veriler Independent T-test ve One Way ANOVA istatistiksel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca tanımlayıcı istatistiklerden de faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde; katılımcıların cinsiyetlerine, yaşlarına, medeni durumlarına ve eğitim düzeylerine göre benlik saygısı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ( $p<0,05$ ), ancak katılımcıların spor yapma durumlarına göre benlik saygısı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ( $p>0,05$ ). Bununla birlikte, kadın katılımcıların erkeklere göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde evli olan katılımcıların da bekâr olanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre benlik saygısı puanları incelendiğinde; en düşük benlik saygısına 18-20 yaş grubu, en yüksek benlik saygısına ise 27 ve üzeri yaş grubunun sahip olduğu gözlenmiştir. Ayrıca en düşük benlik saygısına hazırlık sınıfı öğrencilerinin sahip olduğu, en yüksek benlik saygısına ise doktora öğrencileri sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça benlik saygısı düzeyinin de arttığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak kişilerin eğitim seviyesinin yükselmesi benlik saygısını olumlu yönde etkilemektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Benlik saygısı, eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet.

## THE EFFECT OF EDUCATIONAL LEVEL ON SELF-ESTEEM

### Abstract

The purpose of this study is to find out the effect of students who is to studying at different classes (pre-graduate, graduate, postgraduate at Süleyman Demirel University) of university educational levels on Self-Esteem. Of the 285 volunteer student who is to studying at Süleyman Demirel University were %33 student at pre-graduate, %30 student at graduate, %34 student at postgraduate. At the article, the data were collected with a 25-items Likert-type scale, Coopersmith Self-Esteem Inventory. The data was analyzed using SPSS 15.0 for Windows package program. As the method statistical analysis have been selected Independent T-test and One Way ANOVA. Besides we benefited from the descriptive statistics. Findings that obtained at the end of the research demonstrated that the participants' gender, age, marital status and education level affects self-esteem. However, doing sports have no effect on self-esteem. Besides female participants were found to have high self esteem than men. Similarly, married participants have more self-esteem than single participants. Self-

esteem scores were examined according to age groups, the 18-20 age group to have low self-esteem were observed. On the other hand, 27 and over age group with the highest self-esteem that arise. According to grade level, while preparatory students appear to have the lowest self-esteem, PhD students are found to have the highest self-esteem. In this context, the level of self-esteem increases as the level of education of the participants. As a result, Increase an individual's level of education positively affects self-esteem.

**Key Words:** Self-esteem, educational level, gender, age.

## GİRİŞ

Benlik, kişinin kim olduğuna ilişkin fikrini ifade eden bir kavramdır. Benlik saygısı ise kişinin kendisini ne olarak gördüğünün, kabul veya reddedilme beklentilerinin bir sonucudur. Ayrıca benlik saygısı bireyin kendini değerli bulup bulmadığı ya da ne derece değerli bulduğunu ifade eden bir olgudur (Baumeister et al. 2003). Kişinin kendisi hakkındaki bilgileri hızlı ve etkili bir biçimde işlemesine yardımcı olan benlik şemaları bulunmaktadır. Kişi, her bir olgu için hem kendini tanımlayan hem de benlik kavramı için önemli olan benlik şemalarına sahiptir. Böylece birey herhangi bir durum karşısında kendi tutumunu hızlı ve güvenli bir şekilde belirleyerek, ona göre davranabilmektedir (Oktan ve Şahin, 2010). Benlik saygısı, kişinin kendisini değerlendirdiğinde, kendisinden memnun olup olmaması sonucu oluşan öznel bir olgudur. Kişilik özellikleri gelişmiş ve kendi duygularını kontrol edebilen insanlar aynı zamanda başkalarının duygularını da analiz edebilen, yenilikçi, farkındalığı yüksek, empati kurabilen, benlik saygısı ve duygusal zeka düzeyi gelişmiş insanlardır (Karademir ve ark. 2010).

Benlik saygısı, bireyin benlik imgesi ile beraber ideal benliği arasındaki farkın değerlendirilmesidir. Benlik saygısı erken çocukluk çağında anne-baba tarafından şekillendirilmeye başlanır. Benliğin gelişmesinde en önemli dönem ergenlik çağıdır (Tözün, 2010). Benlik saygısı, benliğin duygusal yanı olmakla beraber kişinin kendini değerlendirmesi sonunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur. Kişinin kendini beğenmesi, kendi benliğine saygı duyması için üstün nitelikli olması gerekli değildir. En geniş anlamıyla benlik saygısı, kişinin kendini gururlu, değerli, gayretli, etkin ve başarılı hissetmesi durumudur (Özkan, 1994).

Benlik saygısı hem günlük yaşantıdaki uyum hem de başarılı olmak için gereklidir (Erşan ve ark. 2009). Benlik saygısı yüksek olan kişiler daha yüksek bir ruhsal gelişime sahip olarak topluma katılırlar. Benlik saygısı kişinin düşünce ve davranışlarını da etkileyeceği için kişinin içinde bulunduğu gelişim ve sosyalleşme problemlerinde ona yardım edecektir (Yıldız ve Çapar, 2010). Ancak kişinin benlik saygısını etkileyen çeşitli faktörler vardır. Bu faktörlerin etkisinin sorgulanması gerekli tedbirlerin alınması için önemlidir. Özellikle eğitim alanında benlik saygısını etkileyen faktörlerin göz önünde bulundurulması gelecekte benlik saygısı yüksek bireylerin yetiştirilmesi bakımından önemlidir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada farklı eğitim düzeyine sahip öğrencilerin benlik saygısı özellikleri çeşitli değişkenler bakımından ele alınarak sorgulanmıştır.

## Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı üniversitede farklı düzeylerde (hazırlık, lisans, yüksek lisans, doktora) eğitim gören öğrencilerin benlik saygısının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir.

## YÖNTEM

### Araştırmanın Modeli

Üniversitede farklı düzeylerde (hazırlık, lisans, yüksek lisans, doktora) eğitim gören öğrencilerin benlik saygısını çeşitli değişkenler bakımından inceleyen bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır (Karasar 2005: 77).

### Evren ve Örneklem

Araştırmaya Süleyman Demirel Üniversitesi'nde eğitim gören 285 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın evrenini Süleyman Demirel Üniversitesinde yükseköğretime devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen 285 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Örneklemi oluşturan

öğrencilerin %33'ü hazırlık, %30'u lisans, %16'sı yüksek lisans ve %18'i doktora düzeyinde eğitim görmektedir. Katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Tanımlayıcı İstatistikler

| Bağımlı değişkenler | Bağımsız Değişkenler | f   | %    |
|---------------------|----------------------|-----|------|
| Cinsiyet            | Erkek                | 117 | 41.1 |
|                     | Kadın                | 168 | 58.9 |
| Yaş Grupları        | 18-20                | 141 | 49.5 |
|                     | 21-23                | 42  | 14.7 |
|                     | 24-26                | 24  | 8.4  |
|                     | 27+                  | 78  | 27.4 |
| Medeni Durum        | Evli                 | 51  | 17.9 |
|                     | Bekâr                | 234 | 82.1 |
| Spor Yapma Durumu   | Spor yapan           | 89  | 31.2 |
|                     | Spor yapmayan        | 196 | 68.8 |
| Eğitim Düzeyi       | Hazırlık             | 96  | 33.7 |
|                     | Lisans               | 87  | 30.5 |
|                     | Yüksek lisans        | 48  | 16.8 |
|                     | Doktora              | 54  | 18.9 |

Katılımcıların %41,1'i erkeklerden, %58,9'ı ise kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların yaklaşık yarısı (%49,5) 18-20 yaş grubunda bulunurken, %14,7'si 21-23 yaş, %4,8'ü 24-26 yaş, %27,4'ü ise 27 ve üzeri yaş grubunda bulunmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu bekârdır (%82,1). Araştırmaya katılan bireylerin %31,2'si spor yaparken, %68,8'i spor yapmamaktadır. Katılımcıların %33,7'si hazırlık sınıfında eğitim görmektedir, %30,5'i lisans, %16,8'i yüksek lisans, %18,6'u ise doktora düzeyinde eğitim görmektedir.

### Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri kullanılmıştır. Envanter 25 maddelik kısa form ve 58 maddelik uzun form olmak üzere iki farklı formdan oluşmaktadır (Yenidünya, 2005). Bu araştırmada 25 soruluk kısa form kullanılmıştır. Maddeler için beklenen yanıtlar vardır. Bunlar şu şekildedir; 1. evet, 2. hayır, 3. hayır, 4. evet, 5. evet, 6. hayır, 7. hayır, 8. evet, 9. evet, 10. hayır, 11. hayır, 12. hayır, 13. hayır, 14. evet, 15. hayır, 16. hayır, 17. hayır, 18. hayır, 19. evet, 20. evet, 21. hayır, 22. hayır, 23. hayır, 24. Hayır ve 25. hayır. Beklenen yanıtlar verilmişse "1" beklenmeyen yanıtlar verilmiş ise "0" puan alınır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 25'dir (Yenidünya 2005). Elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 for Windows paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analiz yöntemi olarak Independent t test ve One Way ANOVA seçilmiştir. Ayrıca tanımlayıcı istatistiklerden de faydalanılmıştır. Cinsiyet, medeni durum ve spor yapma durumuna göre benlik saygısı ortalamalarının karşılaştırılmasında Independent t test kullanılırken, yaş gruplarına ve eğitim düzeylerine göre benlik saygısı ortalamalarının karşılaştırılmasında One Way ANOVA analizi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler ise genel benlik saygısı ortalamasını belirlemek için ve frekans dağılımlarını bulmak için kullanılmıştır.

### BULGULAR

Farklı eğitim düzeyine sahip öğrencilerin benlik saygısı özelliklerinin yaş, cinsiyet, medeni durum ve spor yapma gibi değişkenlere göre incelendiği bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcılara Benlik Saygısı Puanlarına Ait Ortalamalar

| Değişkenler    | N   | En düşük | En yüksek | X     | Ss    |
|----------------|-----|----------|-----------|-------|-------|
| Benlik Saygısı | 285 | 6        | 23        | 17.42 | 3.348 |

Araştırmaya katılan öğrencilerin ortalama benlik saygısı puanı  $17.42 \pm 3.34$  puandır. Bu puan ortalama puanın biraz üzerinde bulunmaktadır.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Benlik Saygısı Puanlarının Karşılaştırılması

| Değişkenler    | Cinsiyet | N   | X     | Ss    | t      | p    |
|----------------|----------|-----|-------|-------|--------|------|
| Benlik Saygısı | Erkek    | 117 | 16.87 | 3.685 | -2.266 | .021 |
|                | Kadın    | 168 | 17.81 | 3.044 |        |      |

Erkek katılımcıların ortalama benlik saygısı puanı  $16.87 \pm 3.68$  puan, kadın katılımcıların ise ortalama  $17.81 \pm 3.044$  puan olarak bulunmuştur. Kadın katılımcıların benlik saygısı puanları erkeklere oranla anlamlı derecede yüksektir ( $p < 0.05$ ).

Tablo 4: Medeni Duruma Göre Benlik Saygısı Puanlarının Karşılaştırılması

| Değişkenler    | Medeni durum | N   | X     | Ss    | t     | p    |
|----------------|--------------|-----|-------|-------|-------|------|
| Benlik Saygısı | Evli         | 51  | 18.67 | 3.248 | 2.964 | .003 |
|                | Bekar        | 234 | 17.15 | 3.315 |       |      |

Evli katılımcıların ortalama benlik saygısı puanı  $18.67 \pm 3.24$  puan, bekar katılımcıların ise ortalama  $17.15 \pm 3.31$  puan olarak bulunmuştur. Evli katılımcıların benlik saygısı puanları bekâr olanlara göre anlamlı derecede yüksektir ( $p < 0.05$ ).

Tablo 5: Spor Yapma Durumuna Göre Benlik Saygısı Puanlarının Karşılaştırılması

| Değişkenler    | Spor durumu | N   | X     | Ss    | t    | p    |
|----------------|-------------|-----|-------|-------|------|------|
| Benlik Saygısı | Yapan       | 89  | 17.61 | 3.420 | .618 | .537 |
|                | Yapmayan    | 196 | 17.34 | 3.321 |      |      |

Spor yapan katılımcıların ortalama benlik saygısı puanı  $17.61 \pm 3.42$  puan, spor yapmayan katılımcıların ise ortalama  $17.34 \pm 3.32$  puan olarak bulunmuştur. Spor yapan ve yapmayan katılımcıların benlik saygısı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ( $p > 0.05$ ).

Tablo 6: Yaş Gruplarına Göre Benlik Saygısı Puanlarının Karşılaştırılması

| Değişkenler    | Yaş grupları | N   | X     | Ss    | F     | p    |
|----------------|--------------|-----|-------|-------|-------|------|
| Benlik Saygısı | 18-20        | 141 | 17.03 | 3.441 | 2.680 | .047 |
|                | 21-23        | 42  | 16.98 | 3.212 |       |      |
|                | 24-26        | 24  | 17.83 | 2.057 |       |      |
|                | 27+          | 78  | 18.26 | 3.451 |       |      |

18-20 yaş grubu katılımcıların ortalama benlik saygısı puanı  $17.03 \pm 3.44$  puan, 21-23 yaş grubunun ortalama  $16.98 \pm 3.21$  puan, 24-26 yaş grubunun ortalama  $17.83 \pm 2.05$  puan, 27 ve üzeri yaş grubunun ise ortalama  $18.26 \pm 3.45$  puan olarak bulunmuştur. Katılımcıların yaş gruplarına göre benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ( $p < 0.05$ ).

Tablo 7: Yaş Gruplarına Göre Benlik Saygısı Ortalamaları Arasındaki Farkların Karşılaştırılması

| Yaş grupları | Ortalama farkı | P      |
|--------------|----------------|--------|
| 18-20        | 21-23          | .052   |
|              | 24-26          | -.805  |
|              | 27+            | -1.228 |
| 21-23        | 24-26          | -.857  |
|              | 27+            | -1.280 |
| 24-26        | 27+            | -.423  |

18-20 yaş katılımcılar ile 27 yaş üzeri katılımcıların benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ( $p < 0.05$ ). Diğer yaş gruplarının benlik saygısı puanları arasında ise anlamlı fark tespit edilememiştir ( $p > 0.05$ ).

Tablo 8: Eğitim Durumuna Göre Benlik Saygısı Puanlarının Karşılaştırılması

| Değişkenler    | Eğitim düzeyi | N  | X     | Ss    | F     | p    |
|----------------|---------------|----|-------|-------|-------|------|
| Benlik Saygısı | Hazırlık      | 96 | 16.95 | 3.332 | 4.086 | .007 |
|                | Lisans        | 87 | 17.16 | 3.447 |       |      |
|                | Yüksek lisans | 48 | 17.29 | 3.555 |       |      |
|                | Doktora       | 54 | 18.81 | 2.678 |       |      |

Hazırlık sınıfındaki katılımcıların ortalama benlik saygısı  $16.95 \pm 3.33$  puan, lisans öğrencilerinin ortalama  $17.16 \pm 3.44$  puan, yüksek lisans öğrencilerinin ortalama  $17.29 \pm 3.55$  puan, doktora öğrencilerinin ise ortalama  $18.81 \pm 2.67$  puan olarak bulunmuştur. Katılımcıların eğitim durumlarına göre benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ( $p < 0.05$ ).

Tablo 9: Eğitim Düzeylerine Göre Benlik Saygısı Ortalamaları Arasındaki Farkların Karşılaştırılması

| Eğitim düzeyleri | Ortalama farkı | P      |
|------------------|----------------|--------|
| Hazırlık         | Lisans         | -.213  |
|                  | Yüksek Lisans  | -.344  |
|                  | Doktora        | -1.867 |
| Lisans           | Yüksek Lisans  | -.131  |
|                  | Doktora        | -1.654 |
| Yüksek Lisans    | Doktora        | -1.523 |

Hazırlık sınıfında okuyan katılımcılar ile doktora öğrencilerinin benlik saygısı puanları arasında ve lisans öğrencileri ile doktora öğrencilerinin benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ( $p < 0.05$ ). Doktora öğrencileri hem hazırlık hem de lisans öğrencilerinden daha yüksek düzeyde benlik saygısına sahiptirler.

## TARTIŞMA VE SONUÇ

Farklı eğitim düzeyine sahip öğrencilerin benlik saygısı özelliklerinin çeşitli değişkenlerin etkisinin incelendiği bu araştırma sonucunda; katılımcıların cinsiyetlerine, yaşlarına, medeni durumlarına ve eğitim düzeylerine göre benlik saygısı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ( $p < 0.05$ ), ancak katılımcıların spor yapma durumlarına göre benlik saygısı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ( $p > 0.05$ ). Bununla birlikte, kadın katılımcıların erkeklere göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde evli olan katılımcıların da bekar olanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre benlik saygısı puanları incelendiğinde; en düşük benlik saygısına 18-20 yaş grubu, en yüksek benlik saygısına ise 27 ve üzeri yaş grubunun sahip olduğu gözlenmiştir. Ayrıca en düşük benlik saygısına hazırlık sınıfı öğrencilerinin sahip olduğu, en yüksek benlik saygısına ise doktora öğrencileri sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça benlik saygısı düzeyinin de arttığını söyleyebiliriz.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin ortalama benlik saygısı puanlarının  $17.42 \pm 3.34$  olduğu bulunmuştur. Buna göre katılımcıların orta düzeyin biraz üzerinde benlik saygısı puanına sahip olduklarını söyleyebiliriz. Bunun yanında araştırmada kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre benlik saygısı puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Avison ve Mc Alpine (1992) yaptıkları çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Yapılan araştırmaların bazılarında ise benlik saygısının cinsiyete göre farklılaşmadığı belirtilmiştir (Sungur ve Yüksek, 2009; Karademir ve ark. 2010; Mullis et al. 1992; Balat ve Akman, 2004; Yıldız ve Çapar, 2010). Literatürde yer alan araştırma bulguları ile bizim çalışma bulgularımızı değerlendirdiğimiz zaman benlik saygısı ve cinsiyet arasındaki ilişki ile ilgili çelişkili sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nedenle benlik saygısının belirlenmesi için yapılan çalışmalarda cinsiyet değişkeninin yanında farklı sosyo-ekonomik ya da demografik özelliklerinde göz önünde bulundurulması gerektiği söylenebilir.

Bu çalışma ile katılımcıların medeni durumlarının benlik saygısını etkilediği bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre evli olan katılımcıların bekâr olan katılımcılara göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırma bulgularımızı destekleyen benzer bir çalışmada, bireylerin evli ya da bekar olma durumlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir (Bostan, 2004). Ancak yapılan bazı çalışmalarda da medeni durumun benlik saygısını etkilemediği belirtilmiştir (Erdem ve Taşçı, 2003; Yıldırım ve ark. 2010). Dolayısıyla literatürde yer alan çalışma sonuçları ile bizim araştırma bulgularını değerlendirdiğimiz zaman, medeni durum ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sonuçlarının çelişkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle medeni durum ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelenirken kişilerin evli olma süreleri, çocuk sayıları, sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik özelliklerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Araştırmaya katılan lisans, yüksek lisans ve doktora programı öğrencilerinin spor yapıp yapmama durumlarının benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir. Literatürde yer alan araştırma bulgularını değerlendirdiğimiz zaman, bizim çalışma bulgularımızın literatürde yer alan benzer çalışma bulguları ile örtüşmediği görülmektedir. Çünkü Yapılan araştırmaların çoğunda spora katılımın benlik saygısını olumlu yönde etkilediği, spor yapan bireylerin spor yapmayan bireylere göre daha yüksek benlik saygısı puanına sahip oldukları tespit edilmiştir (Gün, 2006; Karakaya ve ark. 2006; Pınar, 2002; Garry and Morrissey, 2000; Weinberg and Gould, 1995). Bizim çalışma bulgularımızın literatürde yer alan çalışmalarla paralellik göstermemesinin temel nedeninin diğer araştırmalarda yer alan bireylerin spora katılım düzeylerinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmada, katılımcıların yaş grupları ile benlik saygısı puanları arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. 21-23 yaş grubunda bulunan öğrenciler en düşük benlik puanına sahipken, 27 yaş ve üzeri grubundaki öğrenciler en yüksek benlik saygısı puanına sahiptir. Yapılan benzer çalışmalarda da benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olduğu rapor edilmiştir (Karademir ve ark. 2010). Katılımcıların yaş gruplarına göre benlik saygılarının incelendiği diğer bir çalışmada da benlik saygısının yaş ile beraber geliştiği tespit edilmiştir (Mullis et al. 1992). Yapılan bu araştırma sonucu ile literatürde yer alan benzer çalışma bulgularını değerlendirdiğimiz zaman, yaşla birlikte benlik saygısının gelişmesinin temel nedeninin kişinin yaşla beraber aynı zamanda hayat tecrübesinin de gelişmesi olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin benlik saygısı puanlarının eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Araştırma bulgularımıza göre öğrencilerin eğitim düzeyleri yükseldikçe benlik saygısı puanlarının da buna paralel olarak yükseldiği belirlenmiştir. Çam ve ark. (2000) yaptıkları benzer araştırmada sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin benlik saygısının da yükseldiğini tespit etmişlerdir. Ortaöğretim öğrencilerinde yapılan araştırma bulguları da öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça benlik saygısı puanlarının da arttığını göstermektedir (Balat ve Akman, 2004). Hemşirelik bölümü öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da birinci sınıf öğrencilerinin en düşük, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise en yüksek benlik saygısı puanına sahip oldukları tespit edilmiştir. Aynı araştırmada sınıf ilerledikçe benlik saygısının artmasında, üniversite eğitimini sürdürürken yaşanan deneyim ve bilgi artışının olumlu etkisinin olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında son sınıf öğrencilerinin mesleki olarak daha bilgili ve deneyimli olmaları, öğretim elemanları ve sağlık çalışanları ile öğrenim süresince daha uzun süre birlikte olmalarının benlik saygılarını arttırdığı savunulmuştur. Ayrıca bu doğrultuda, yükseköğrenim yaşantısının benlik saygısını geliştiren bir ortam olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Karadağ ve ark. 2008).

Sonuç olarak, eğitim düzeyinin benlik saygısını etkileyen önemli bir faktör olduğu, eğitim düzeyinin ve yaşın artmasıyla birlikte benlik saygısının da arttığı söylenebilir. Bununla birlikte cinsiyet ve medeni durum faktörlerinin benlik saygısı üzerindeki belirleyici etkisi göz önüne alındığında evliliğin benlik saygısını geliştirdiğini söyleyebiliriz.

#### KAYNAKÇA

Avison, WR., Mc Alpine, DD. (1992). Gender Differences in Symptoms of Depression Among Adolescents. *Journal of Health and Social Behavior*, 33(2), 77-96.

Balat, GU., Akman, B. (2004). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. *Fırat üniversitesi sosyal bilimler dergisi*. 14(2), 175-183.

Baumeister, RF., Campbell, JD., Krueger, JI., Vohs, KD. (2003). Does High Self-Esteem Cause Better performance, Interpersonal Success, Happiness, or Healthier Lifestyles? *Psychological Science in The Public Interest*. 4(1): 1-10.

Bostan, Ö. (2004). Ebe Ve Hemşirelerde İş Doyumu, Benlik Saygısı ve Etkileyen Faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 7(3), 56-66.

Çam O, Khorshid L ve Özsoy SA. (2000) Bir Hemşirelik Yüksekokulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, *Hemşirelikte Araştırma Dergisi* 1 (8): 33-40.

Erdem, M., Taşçı, N. (2003). Tüberküloz Hastalarında Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*. 51(2): 171-176.

Erşan, EE., Doğan, O., Doğan, S. (2009). Beden Eğitimi ve Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyi ve Bazı Sosyo-demografik Özelliklerle ilişkisi. *Klinik psikiyatri*. 12, 35-42.

Garry JP., Morrissey SL. (2000). Team Sports Participation and Risk-taking Behaviours Among a Biracial Middle School Population. *Clin. J. Sport Med*. 10, 185-190.

Gün, E. (2006) Spor Yapan ve Yapmayan Ergenlerde Benlik Saygısı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Adana.

Karadağ, G., Güner, Ü., Çuhadar, D., Uçan, Ö. (2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 3(7), 30-42.

Karademir, T., Döşyılmaz, E., Çoban, B., Kafkas, ME. (2010). Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü Özel Yetenek Sınavına Katılan Öğrencilerde Benlik Saygısı Ve Duygusal Zeka. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 18(2), 653-674.

Karakaya, I., Coşkun, A., Ağaoğlu, B. (2006) Yüzücülerin depresyon, benlik saygısı ve kaygı düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2006; 7:162-166.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Mullis, A.K., Mullis, R.L., Normandin, D., (1992). "Cross-Sectional and Longitudinal Comparisons of Adolescent Self Esteem" *Adolescence*, 27(105), 51-60.

Oktan, V., Şahin, M. (2010). Kız Ergenlerde Beden İmajı İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7(2), 544-556.

Özkan, İ., (1994). Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 3(3), 4-9.

Pınar, R. (2002). "Obezlerde Depresyon, Benlik Saygısı ve Beden İmajı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma" *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 6 (1), 30-41.

Sungur, P., Yüksek, S. (2009). Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlik Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Ve Kendini Gerçekleştirme Düzeylerinin İncelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(3), 190-195.

Tözün, M. (2010). Benlik saygısı. *Actual Medicine*. 52-57.

Weinberg RS, Gould, D (1995) Foundations of Sport and Exercise Psychology. Human Kinetics, Champaign, U.S.

Yenidünya, A. (2005), Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, Y., Kırmoğlu, H., Temiz, A. (2010). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Hatay İl Örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*. 12 (1), 29–35.

Yıldız, M., Çapar, B. (2010). Orta Öğretim Öğrencilerinde Benlik Saygısı İle Dindarlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 10(1), 103-131.